

การสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย : การศึกษา เทคนิคและการให้บริการ

นางสาวสมจิตร ชาญด้วยกิจ

005154

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๓

Social Work for the Mentally Retarded in Thailand:
A Study of Techniques and Services.

Miss Somchit Chanduaykit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
For the Degree of Master of Sociology
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University
1980

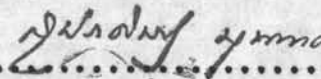
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย : การศึกษา เทคนิค
และการให้บริการ

โดย นางสาวสมจิตร ชาญด้วยกิจ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสต์ญาติ

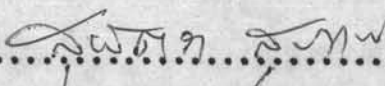
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประติษฐ์ พูนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทวิส คงคากุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสต์ญาติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสังเกตและวิเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย : การศึกษาเทคนิคและการให้บริการ
ชื่อ นิสิต นางสาวสมจิตร ขาวด้วยกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมสงเคราะห์
ปีการศึกษา ๒๕๒๓

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงและพิสูจน์สมมุติฐานบางประการ เกี่ยวกับ เทคนิคและการบริการบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทยพร้อมด้วยทัศนคติของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลปัญญาอ่อนโดยตรงทั้งของหน่วยงานรัฐบาลและ เอกชน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจากจำนวนเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ครู พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล มีจำนวน ๑๐๐ ราย แยกเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐบาล ๗๔ ราย และเอกชน ๒๕ ราย และผู้ปกครองอีก ๕๐ ราย รวมเจ้าหน้าที่และผู้ปกครองเป็น ๑๕๐ ราย

ผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เทคนิคและการบริการรวมทั้งทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลปัญญาอ่อนโดยตรง พบว่า ทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและ เอกชนยังมีปัญหาในด้านการบริการอยู่มากรวมทั้งปัญหาด้านงบประมาณ สำหรับความสัมฤทธิ์ผลของการจัดบริการยังอยู่ในขั้นที่ต้องปรับปรุงทั้งในด้านการศึกษาและการฟื้นฟูอาชีพ ส่วนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลปัญญาอ่อน มีทัศนคติที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานในการให้บริการบุคคลปัญญาอ่อน

จากปัญหาเกี่ยวกับ เทคนิคและการบริการดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ปัญหา
เร่งด่วนที่สุดของการบริการบุคคลปัญญาอ่อนในขณะนี้คือ การรับบุคคลปัญญาอ่อนเข้ารับการ
ฟื้นฟูให้มีจำนวนมากขึ้น และการขยายการบริการบุคคลปัญญาอ่อนออกไปในส่วนภูมิภาค
การปรับปรุงการจัดการบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะด้านการจัดการ
ศึกษา การฟื้นฟูอาชีพ การจัดบริการทางานให้แก่บุคคลปัญญาอ่อน

Thesis Title Social Work for the Mentally Retarded in
 Thailand : A Study of Techniques and Services.
Name Miss Somchit Chanduaykit
Thesis Advisor Prasit Swasyart
Department Sociology and Anthropology (Social Work)
Academic Year 1980

ABSTRACT

The objective of this thesis is to discover facts and to test some hypothesis about techniques and services for the mentally retarded children in Thailand and attitudes toward the mentally retarded children in public agencies and voluntary agencies. The data used in the thesis are elicited from 150 persons of psychiatrists, social workers, teachers, clinical psychologists, psychiatric nurses and vocational therapists, 75 persons from public agencies and 25 persons from voluntary agencies and 50 parents of mentally retarded children.

The results of this study indicate that the public agencies and voluntary agencies had many problems in practicing general services and administering fund. For those general services which need to be adjusted immediately are the educational services and vocational rehabilitities. The parents of the mentally retarded children and the agency ' s authorities had the good attitude toward the mental retardation.

The researcher found that the urgent problems in general services and techniques that must be solved promptly were rehabilitation for the most mental retardation, the decentralization of the services to the provinces throughout Thailand, the improvement in educational services, vocational rehabilitities and employment for the desperate mentally retarded persons.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ของอาจารย์หลายท่าน และด้วยความช่วยเหลือของบุคคลหลายฝ่าย ในโอกาสนี้ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ในความกรุณาของ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิหวัธ คงคากุล และ รองศาสตราจารย์ สุพิศตรา สุภาพ ที่ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สำหรับการวิจัยภาคสนาม ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ สถานสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนทั้งหน่วยงานรัฐบาลและ เอกชน รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ของ สถานสงเคราะห์ทุกท่านที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ มา ณ ที่นี้ด้วย

สมจิตร ชาญด้วยกิจ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ท
บทนำ.....	ด

บทที่

๑	ระเบียบวิธีวิจัย.....	๑
	- แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่จะทำการวิจัย.....	๑
	- วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	๒
	- ขอบเขตของการศึกษา.....	๒
	- กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย.....	๓
	- สมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษา.....	๓
	- วิธีรวบรวมข้อมูล.....	๔
	- วิธีการศึกษา.....	๔
	- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๕
	- คำจำกัดความที่ใช้.....	๗
๒	ความหมายและประวัติการบริการบุคคลปัญญาอ่อน.....	๘
	- ความหมายของ "ปัญญาอ่อน".....	๘
	- ประวัติความเป็นมาของการบริการบุคคลปัญญาอ่อนในต่างประเทศ.....	๑๒
	- ประวัติการบริการบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย.....	๒๓

บทที่

หน้า

๓	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลปัญญาอ่อน.....	๓๑
	- การจำแนกประเภทบุคคลปัญญาอ่อน.....	๓๑
	- ลักษณะของเด็กปัญญาอ่อน.....	๓๖
	- สาเหตุของการเป็นปัญญาอ่อน.....	๓๗
	- สิทธิของบุคคลปัญญาอ่อน.....	๕๑
๔	วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ที่นำมาประยุกต์ใช้กับบุคคลปัญญาอ่อนและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริการบุคคลปัญญาอ่อน.....	๕๓
	- วิธีการสงเคราะห์เฉพาะราย.....	๕๔
	- วิธีการสงเคราะห์แบบกลุ่ม.....	๕๗
	- การจัดระเบียบชุมชนในงานช่วยเหลือบุคคลปัญญาอ่อน.....	๗๒
๕	การฟื้นฟูและการป้องกันการเป็นปัญญาอ่อน.....	๘๔
	- การฝึกอบรมบุคคลปัญญาอ่อน.....	๘๔
	- การจัดการศึกษาแก่บุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๐๐
	- การรักษาบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๐๔
	- การป้องกันปัญญาอ่อน.....	๑๑๑
๖	บทวิเคราะห์การวิจัย.....	๑๑๘
๗	การพิสูจน์สมมุติฐาน.....	๑๘๙
๘	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	๑๙๗
	บรรณานุกรม.....	๑๙๙
	ภาคผนวก.....	๒๐๓
	ประวัติผู้เขียน.....	๒๒๒

รายการตารางประกอบ

ตาราง	หน้า
๑. แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทต่าง ๆ ของการบริการที่จัดบริการแก่นักเรียน	๑๑๔
๒. แสดงการบริการที่จำเป็นสำหรับนักเรียน	๑๒๑
๓. แสดงการบริการที่ควรจัดให้นักเรียน เป็นอย่างยิ่งแต่ทางสถานสงเคราะห์ ยังไม่ให้บริการได้จำกัด	๑๒๓
๔. แสดงอุปสรรคในการดำเนินการให้บริการของสถานสงเคราะห์	๑๒๔
๕. แสดงการบริการช่วยเหลือขณะที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน (สำหรับรายที่ไม่ได้เข้าเรียน) ควรมี	๑๒๗
๖. แสดงถึงแนวทางและขอบเขตในการขยายการบริการของสถานสงเคราะห์	๑๒๙
๗. แสดงลักษณะในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองของนักเรียน	๑๓๑
๘. แสดงความเห็นเกี่ยวกับบุคคลที่ควรให้คำปรึกษาปัญหาภายในครอบครัว	๑๓๓
๙. แสดงประเภทของการช่วยเหลือด้านการเงินแก่ครอบครัวของนักเรียน	๑๓๕
๑๐. แสดงสภาพการบริการสวัสดิการแก่นักเรียน	๑๓๕
๑๑. แสดงปัจจัยที่จะช่วยให้การเยี่ยมบ้านได้ผลดี	๑๓๖
๑๒. แสดงปัญหาที่พบบ่อยในการเยี่ยมบ้าน	๑๓๘
๑๓. แสดงปัญหาในการบริการรักษาพยาบาล	๑๓๙
๑๔. แสดงความคิดเห็นในการช่วยเหลือด้านการศึกษาและอาชีพ	๑๔๐
๑๕. แสดงความเห็นเกี่ยวกับการเรียนแบบประจำและไปกลับ	๑๔๑
๑๖. แสดงผลการเรียนที่นักเรียนเรียนโดยอยู่ประจำในสถานสงเคราะห์	๑๔๒
๑๗. แสดงข้อที่สำคัญที่สุดในการฟื้นฟูการศึกษา	๑๔๓
๑๘. แสดงคุณสมบัติของครูที่จะสอนนักเรียน	๑๔๔
๑๙. แสดงผลของการฟื้นฟูด้านการศึกษาแก่นักเรียน	๑๔๕
๒๐. แสดงปัญหาที่สถานสงเคราะห์ไม่สามารถรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียน ได้จำนวนมากขึ้นกว่าเดิม	๑๔๖

ตารางที่

	หน้า
๒๑. แสดงผลการ เรียนของ เด็กที่ เรียนแบบไปกลับ	๑๔๗
๒๒. แสดงถึงสาเหตุที่ เด็กปัญญาอ่อน เรียนไม่จุ้มตาม เกณฑ์.....	๑๔๘
๒๓. แสดงผลการฟื้นฟูอาชีพ	๑๔๙
๒๔. แสดงองค์ประกอบที่ช่วยให้การฝึกอาชีพประสบผลสำเร็จ.....	๑๕๑
๒๕. แสดงปัญหาในการฟื้นฟูอาชีพของบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๕๒
๒๖. แสดงข้อควรแก้ไขในการฟื้นฟูอาชีพ.....	๑๕๓
๒๗. แสดงข้อควรปรับปรุงในการฟื้นฟูอาชีพให้ได้ผลดียิ่งขึ้น	๑๕๕
๒๘. แสดงการแนะแนว เกี่ยวกับอาชีพภายหลังจากที่ เด็กได้ เรียนวิชาสามัญ.....	๑๕๖
๒๙. แสดงผลการหางานทำของบุคคลปัญญาอ่อนภายหลังจากการฝึกอาชีพ	๑๕๗
๓๐. แสดงความเห็นในการให้บริการให้ความช่วยเหลือภายในบ้านแก่ครอบครัวของ บุคคลปัญญาอ่อน	๑๕๘
๓๑. แสดงอุปสรรคของหน่วยงานส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดบริการให้คนช่วย เหลือภายในบ้าน ของบุคคลปัญญาอ่อนได้	๑๖๐
๓๒. แสดงการให้บริการช่วยเหลือแก่บุคคลปัญญาอ่อนในครอบครัว (สำหรับรายที่ไม่ได้เข้า เรียน)	๑๖๑
๓๓. แสดงผลการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น เพิ่ม เติม	๑๖๒
๓๔. แสดงการแนะนำผู้ปกครองภายหลัง เมื่อตรวจพบว่าบุตร เป็นปัญญาอ่อน	๑๖๓
๓๕. แสดงปัญหาในการฝึก เด็กให้ช่วยเหลือตนเองที่บ้าน	๑๖๔
๓๖. แสดงความต้องการด้านบริการในสถานสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อน	๑๖๕
๓๗. แสดงข้อควรปฏิบัติ เมื่อ เด็กปัญญาอ่อนมีปัญหาด้านอารมณ์	๑๖๖
๓๘. แสดงข้อควรปฏิบัติของหน่วยงานในการป้องกันภาวะปัญญาอ่อน	๑๖๗
๓๙. วิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การป้องกันภาวะปัญญาอ่อนได้ผลดียิ่งขึ้น	๑๖๘
๔๐. แสดงอุปสรรคในการป้องกันภาวะปัญญาอ่อน.....	๑๗๐

ตารางที่

	หน้า	
๔๑	แสดง เกี่ยวกับระยะที่จำเป็นที่สุดในการป้องกันภาวะปัญญาอ่อน.....	๑๗๑
๔๒	แสดงถึงผู้ที่ควรมีอำนาจ เด็ดขาดที่จะพิจารณาตัดสินว่าใคร เป็นบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๗๒
๔๓	แสดงอุปสรรคในการตรวจวินิจฉัย เกี่ยวกับการ เป็นปัญญาอ่อน.....	๑๗๓
๔๔	แสดงปัญหาในการบำบัดทางการแพทย์.....	๑๗๔
๔๕	แสดงปัญหาในการทำกายภาพบำบัด.....	๑๗๕
๔๖	แสดงข้อดีของการจัดกลุ่มสันตนาการ.....	๑๗๖
๔๗	แสดงปัญหาในการจัดกลุ่มสันตนาการ.....	๑๗๗
๔๘	แสดง เทคนิคในการฝึกหัด เด็กปัญญาอ่อนในการช่วย เหลือตนเอง.....	๑๗๘
๔๙	แสดงผลการ เรียนวิชาสามัญของบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๗๙
๕๐	แสดงการประกอบอาชีพการงานภายหลังจาก เรียนวิชาสามัญ	๑๘๐
๕๑	แสดงการปรับตัวของบุคคลปัญญาอ่อนต่อสังคม.....	๑๘๑
๕๒	แสดงปัญหา เกี่ยวกับความประพฤติกของบุคคลปัญญาอ่อนขณะอยู่ประจำในสถานสงเคราะห์๑๘๒	
๕๓	แสดงการประกอบอาชีพการงานภายหลังจากการอบรมวิชาชีพของบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๘๓
๕๔	แสดงปัญหาในการประกอบอาชีพของบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๘๔
๕๕	แสดงความเห็นของ เจ้าหน้าที่ในการออกไปทำงานนอกบ้านของบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๘๕
๕๖	แสดงความเห็น เกี่ยวกับรายได้ของบุคคลปัญญาอ่อน เมื่อออกไปทำงาน	๑๘๖
๕๗	แสดงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลปัญญาอ่อนไม่มีครอบครัว	๑๘๗
๕๘	แสดงความคิดเห็นของ เจ้าหน้าที่และผู้ปกครอง ในการปรับปรุงแก้ไขการสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย.....	๑๘๘
๕๙	แสดงทัศนคติของ เจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ที่มีต่อบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๘๙
๖๐	แสดงทัศนคติของผู้ปกครองของบุคคลปัญญาอ่อนที่มีต่อบุคคลปัญญาอ่อน.....	๑๙๕

บทนำ

การเป็นปัญหาอ่อนนับว่าเป็นภาวะที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่ยังมีวิธีการที่จะช่วยบุคคลปัญหาอ่อนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เหมือนกับบุคคลปกติธรรมดา โดยทั่วไปด้วยการบำบัดทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การฟื้นฟูด้านการศึกษา และการฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งการบริการแต่ละด้านต้องอาศัยงบประมาณ กำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้านทำงานร่วมกันเป็นทีม เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล ตลอดจนจิตอาสาของบุคคลปัญหาอ่อนร่วมด้วย จึงจะช่วยให้การบริการบุคคลปัญหาอ่อนเกิดผล และจะช่วยให้บุคคลปัญหาอ่อนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ก็เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเทคนิคและการบริการที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ทั้งหน่วยงานรัฐบาลและ เอกชนว่า มีปัญหาอุปสรรคด้านไหนบ้าง พร้อมทั้งข้อควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการศึกษาทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลปัญหาอ่อนโดยตรง ในการวิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่ ๑๐๐ ราย (หรือจำนวนทั้งหมดเพราะเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่มากนัก) ส่วนผู้ปกครองได้ทำการสุ่มตัวอย่างมา ๕๐ ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้นำมาวิเคราะห์ตีความเพื่ออธิบายแต่ละปัจจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้ง เสนอตารางและแสดงอัตราส่วนร้อยละ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้คือ .-

ประการแรก จะได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในด้านเทคนิค และการให้บริการแก่บุคคลปัญหาอ่อนอันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

ประการที่สอง เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์บุคคล
ปัญญาอ่อน จะได้นำผลการศึกษาริวิจัยไปใช้ประกอบการพิจารณาในการขยายบริการ
แก่ผู้ที่ไม่รับการสงเคราะห์

ประการที่สาม เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้
จะได้ศึกษาเพิ่มเติมต่อไป